

Klobásky s cvrčky si vědci pochvalují

Vladimír Klepáč

Červi na talíři jsou zatím pro gurmány jen zpestřením jídelníčku, hmyz by se ale mohl stát pro lidstvo cennou potravinou.

Od roku 2015 je hmyz oficiálně označován za novou potravinu a od roku 2019 se už řadí mezi hospodářská zvířata

Larvy totiž obsahují vysoké množství proteinů i zdravých tuků. Vědci z brněnské Mendelovy univerzity testují přidávání proteinu do salámu a klobás.

Výzkumníci testují použití prášku z cvrčků. Ukazuje se, že by mohl podstatně vylepšit výživovou hodnotu masných produktů. Do budoucna otestují hmyzí prášek i v pečivu. Zhruba do deseti let by měly být potraviny z něj v běžné nabídce supermarketů.

Lepší do měkkých salámů

„Někdo by mohl namítnout, že nedává smysl nahrazovat bílkoviny z masa těmi z hmyzu. Cvrččí prášek ale obsahuje 60 procent bílkovin v sušině,

Miska s larvami potměníka moučného.

Foto archiv MENDELU

zatímco čerstvé maso má obsah bílkovin kolem 20 procent,” řekl Právu Adam Kovál z Ústavu technologie potravin.

„Zjistili jsme, že je vhodnější

doplnit o hmyzí složku měkké salámy, v nichž se prášek lépe rozpustí a vytvoří homogenní strukturu. Aby byl produkt senzorycky přijatelný, přidávek

by neměl přesáhnout deset procent,” vysvětlil Kovál.

Cvrččí prášek je sice poměrně aromatický, má neobvyklou chuť i vůni, je prý ale jen otáz-

kou času, kdy si na něj konzumenty zvyknou.

Využívání hmyzu v potravinách povoluje legislativa. V roce 2015 vyšlo nařízení, které ozna-

čilo hmyz jako novou potravinu. Od roku 2019 se hmyz řadí mezi hospodářská zvířata.

Celkem existuje 2000 druhů jedlého hmyzu, schválené je ovšem pouze využití cvrčka domácího, potměníka stájového, potměníka moučného a saraňčete stěhovavého.

Hodnotné proteiny a ekologický chov

Také s těmito druhy vědci v rámci analýz pracují. Farmy k produkci hmyzu pro potravinářství už v ČR jsou.

Vedle vysokého obsahu plnohodnotných proteinů je výhodou hmyzích přídatků také to, že jejich bílkoviny jsou pro člověka dobře stravitelné.

Chov hmyzu je navíc považován za velmi ekologický. Hmyz potřebuje málo krmiva i vody a vytváří málo oxidu uhličitého.

Produkce hmyzu ale zatím není levnou záležitostí. Podle Kovála by se mohla situace změnit, pokud by se poptávka po tomto typu suroviny výrazněji navýšila.

Zlevnit by tak mohly i hmyzí produkty, které už z pultů obchodů spotřebitelé znají. „Výrobci se tak snaží dostat hmyz do povědomí lidí, aby se ho přestali bát,” dodal brněnský výzkumník.

Nemocnice opravila centrální lůžkový pavilon

Necelé dva roky trvala modernizace centrálního lůžkového pavilonu ve Fakultní nemocnici Ostrava. Náklady dosáhly 483 milionů korun, které uhradila nemocnice hlavně díky evropským i státním dotacím.

Železobetonový monoblok z roku 1994, který má 12 nadzemních a dvě podzemní podlaží a disponuje 586 lůžky, byl zastaralý.

Práce byly rozděleny na dvě etapy. Ta první začala v říjnu 2022. „A jednalo se o rekonstrukci energetického obalu celého objektu. Bylo vyměněno více než 500 oken, přibyl zateplovací systém, musely se odřezat veškeré balkony a celé

se to zabalilo do nové fasády,” popsal náměstek ředitele nemocnice Marek Veselý.

Pro stavbu bylo největším problémem odstranění 340 balkonů. Každý z nich vážil přibližně čtyři tuny.

Nejsložitější akce

„Na severní straně se váha některých balkonů pohybovala dokonce okolo osmi a půl tuny. Odřezávaly se diamantovými kotouči o průměru metr dvacet. Byla to nejsložitější část exteriéru,” potvrdil Igor Sloboda, zástupce stavbyvedoucího.

Loni na jaře odstartovala druhá část oprav, která se týkala interiéru. „Obsahovala výměnu

Centrální lůžkový pavilon FN Ostrava.

Foto PRÁVO – Pavel Karban

vnitřních rozvodů, nové rozvody vzduchotechniky, instalovaly se výměňkové jednotky, které nyní na každém pokoji zajistí klimatizaci,” uvedl Veselý.

Za největší změnu považuje právě systém vzduchotechniky. „V pětadvaceti procentech monobloku se větralo jenom okny. V tomto směru je obrovský pokrok v komfortu pacientů i zaměstnanců, nyní to už bude automaticky klimatizované a budou tu i v létě přijatelné teploty,” poukázal náměstek ředitele, který označil přestavbu pavilonu L za největší obnovu v areálu fakultní nemocnice minimálně v posledních deseti letech. (plk)

Postaví onkologii

Stavbu pavilonu onkologické kliniky za 325 milionů korun připravuje Fakultní nemocnice Olomouc. Na projekt přispěje Evropská unie prostřednictvím Národního plánu obnovy ČR dotací téměř 218 milionů korun.

Budova onkologické kliniky bude postavena v sousedství ambulantního pavilonu hematologické kliniky v jižní části areálu FN Olomouc. Stavba má skončit na přelomu let 2025 a 2026.

Nový pavilon nabídne pacientům moderní zázemí pro onkologickou péči a zároveň se díky němu zvýší kapacita onkologické kliniky, ale i komfort pro nemocné i personál. (zr)

Ostravské Dny nové opery nabídnou i kaskadéry

Aleš Honus

Festival NODO / New Opera Days Ostrava od zítřka do konce týdne nabídne sedm nových inscenací oper současných skladatelů včetně pěti světových premiér.

Festival zahájí v Divadle Jiřího Myrona česká premiéra opery Passion (Vášeň) uznávaného francouzského skladatele

Pascala Dusapina (1955). „Jde o moderní reinterpretaci klasického tématu lásky a utrpení,” uvedla zástupkyně organizátorky Kristýna Koncynová.

S velkým očekáváním je spojeno střední uvedení unikátního umělecko-kaskadérského počínu Impact izraelského tvůrčího tandemu (Amir Shpilman – hudba, Shiran Eliashvili – choreografie) ve sportovní

Impact je mimořádná fúze hudby pohybu a kaskadérských kousků, které propojují fyzické, emocionální a duchovní stránky člověka

hale Tatron. „Půjde o mimořádnou fúzi hudby, pohybu a kaskadérských kousků, které odhalují křehkost lidského těla i duše a snaží se o propojení fyzické, emocionální i duchovní stránky člověka. Zásadním tématem je zpracovávání a překonávání traumatu, které může být důsledkem celé řady situací, s nimiž se v každodenním životě setkáváme,” dodala Koncynová.

Na objednávku festivalu byla vytvořena i dvě nová česká díla – opera Zaprodanec autora Františka Chaloupky zazní 27. června a Až tu všichni budou Haštala Hapky v režii Vilmy Bořkovec, které bude uvedeno 29. června. Na objednávku festivalu vznikla také operní skladba Ephemerální Pulse (Pomíjivý puls) Newyorčana Iana Davise, která zazní 29. června.

Závěr festivalu v neděli 30. června v Divadle Antonína Dvořáka bude patřit irské umělkyni Ann Cleare (1983).

Ta je v Ostravě, aby dohlédla na teprve druhé nastudování své opery The Little Lives (Malé životy). Dílo je z roku 2022 a v témže roce měla opera svou světovou premiéru na prestižním Mnichovském biennale.

Také Jihlava se chystá na sdílená auta

Po sdílených kolech se chystají do Jihlavy i sdílená auta. Městští radní již schválili pravidla pro firmy, které tuto službu nabízejí. K dispozici by v ulicích horácké metropole mohla být již na podzim. O takzvaný carsharing mají podle radnice provozovatelé zájem. Město to vítá; podle radního sice ve městě přibude možná až třicet aut, přinejmenším by to však mělo zbrzdit každoroční nárůst počtu aut, která si pořizují obyvatelé města. „Pokud člověk nenajezdí ročně víc než deset tisíc kilometrů, vlastnit auto se mu nevyplácí,” připomněl radní David Beke (ODS).

Radní stanovili poplatek za jedno sdílené auto na 1800 ko-

run ročně, což je taxa, kterou budou odvádět firmy do městské kasy.

Povinný podsedák a automat

Autá nebudou moci stát na parkovacích místech v nejvytíženějších zónách, zapovídá se příliš nápadná vnější úprava. Naopak se předepisuje povinnost dětského podsedáku ve výbavě a také automatické převodovky. Nejstarší vůz bude moci být čtyřletý s emisní normou euro 6.

S elektroauty se podle Bekeho zatím nepočítá, rozmístění dobíjecích stanic není pro účely carsharingu optimální. (pch)

Vila představí umělkyně z Bauhausu

Lahůdku pro milovníky výtvarné školy Bauhaus připravují muzejníci v brněnské funkcionalistické vile Tugendhat. Bude jí výstava Starting at Zero (Začínat od nuly) inspirovaná zakladatelkou Bauhausu Anni Albers. Seznamuje s díly umělkyní Anni Albers, Otti Berger, Lilly Reich a Lucie Rie.

Výstava začíná ve čtvrtek a potrvá do září. „Starting at Zero představuje unikátní projekt, který Muzeum města Brna připravilo ve spolupráci s Nadačním fondem Archa Daniela Löw-Beera. Zaměřit se jako první na obtížné období, kterým musely procházet avantgardní designérky v důsledku vzestupu nacismu v Evropě,” řekl Právu ředitel muzea Zbyněk Šolc.

Brněnská vila Tugendhat.

Foto Facebook vily Tugendhat

Anni Albers, Otti Berger a Lilly Reich, působící přímo na Bauhausu v německém Vymaru, a rakousko-britská keramička Lucie Rie se staly ikonami avantgardního umění, které si vybudovaly své profesní postavení od základů.

„I přes osudy jejich dílo dnes patří k nejvýraznějším a nejtrvalejším, co v oblasti umění a designu vzniklo ve 20. století,” uvedl k připravované výstavě její kurátor Michal Kolář. Návštěvníci vily Tugendhat uvidí středoevropskou sbírku

textilí, grafických tisků a keramiky, která je ojedinělá svým zaměřením a rozsahem. Anni Albers a Otti Berger byly blízkými přítelkyněmi a spolužačkami na Bauhausu, kde se věnovaly ručnímu tkaní i průmyslově vyráběným textiliím.

Lilly Reich pak působila jako designérka. Spolupracovala s Ludwigem Miesem van der Rohe na tvorbě interiéru vily Tugendhat.

Keramičce dílo Lucie Rie, která byla nucena v roce 1938 opustit Rakousko a začít znovu v Anglii, zahrnuje oceňované keramičké vázy a stolní nádoby z různých období její bohaté kariéry. Její dílo je považováno za jedno z nejvýznamnějších v oblasti keramiky 20. století, doplnil Kolář. (vtk)